List 14.

NOVICE

Tečaj XLVIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemaje za celo leto 3 gld. 40 kr. za pol leta 1 gld. 70 kr. za četrt leta 90 kr pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. 10 kr., za četrt leta 1 gld. 10 kr.

V Ljubljani 8. aprila 1891.

Obseg: Vzreja gozdnjih sadik v sobi. — Opravila pri čebelnjaku meseca aprila. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Vzreja zgodnjih sadik v sobi.

Prijatelj vrtnarstvu, ki ima majhen vrt pa malo sredstev ter je zelo oddaljen od mesta, kjer se za denar vse dobi, ima pomladi veliko skrbi, predno redno zasadi ter obseje svoj vrt. Zlasti saditev mu dela skrbi, on namreč potrebuje sadik, a od kod jih vzeti? Vrtnarji so oddaljeni, prostora je malo, posebno gorko gredo narediti, pa iz mnogih ozirov ne kaže.

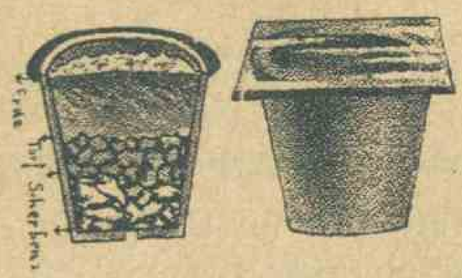

Podoba 1.

Kaj je torej storiti? Najpriprostejše sredstvo je, vzgajati sadike v loncih in zabojčkih po sobnih oknih, in sicer s pomočjo sobne toplote. To se da prav izvrstno narediti, le nekaj malih priprav je treba. Pred vsem potrebuješ posode. V ta namen rabijo cvetlični lonci ali tudi zabojčki od smodek, ako jim dno preluknjaš. Boljši so seveda cvetlični lonci. Oni so luknjičavi ter ne drže preveč prsti, kar je posebno važno. Mlade rastlinice, ki prebodejo iz semena, ne smejo se itako razviti, dovolj je, da seme dobro vzkali ter se narede nekateri listi — v to pa ni treba mnogo hrane, pač pa mora biti dobra in lahka. Vse, kar je v prsti nerazkrojenega, je neužitno — to sicer rastlinicam prebave ne moti, pač pa lahko škoduje koreninam. — Za setvene lonce vzemimo torej dobro predelane in s peskom pomešane povrtne prsti. Da pa vanje ne pride preveč prsti in da se dobro in pravilno zrači, naspi na dno precej na debelo črepinj, vrhu njih pa deni prsti na debelo, šote v koscih ali kaj drugega enakega. Kosci naj bodo na primer za lešnik debeli. Te prezračevalni plasti smeta zavzemati dve tretjini lončeve vsebine (pod. 22.). Posodo zaspi potem s prstjo skoraj do vrha. Kakšne sestave bodi ta prst, to je zavisno od vrste semena.

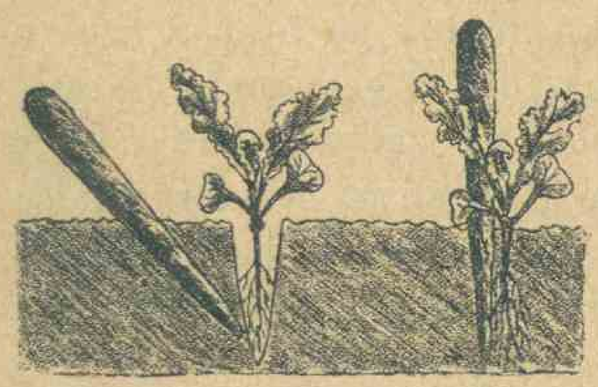

Podoba 2.

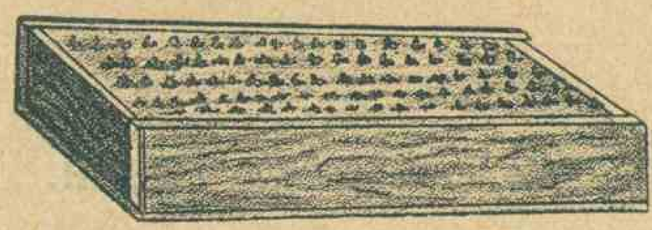

Podoba 3.

Zelenjadno seme ter semena balzamin, nebin, levkoj, tobaka in drugih, potrebujejo na pr. kompostne, seveda dobro predelane prsti, seme begonij, gloksinij, torenij in sploh sobnih cvetic pa ljubijo črno gozdno prst.

Predno seješ, pritisni prst s kako deščico, še bolje z dnom drugega lonca, da dobiš gladko površino. Ob robu pritakni etiketo z imenom semena, katero potem poseb. — Pri setvi drži se vedno pravila: „Ne pregosto“. Semenska zrna se posade posamezna ter vtisnejo nekoliko v zemljo. Potem jih pokrij toliko na debelo s fino prstjo, kolikor so sama debela. Prav finega semena, kakor na pr. begonij, gloksinij, niti ni treba pokriti s prstjo. Po semenu nasuto prst zopet nekoliko pritisni ter potem poškropi. Vodo pa po prsti prav fino razprši.

Da seme obvaruješ suhega sobnega zraka, pokrij posode s šipami, katere moreš vsak dan obrisati s suho ruto. (Glej podobo 2.).

Pri vzgoji moramo razločevati med trdnimi in občutljivimi rastlinami. Različnih takih rastlin ne smemo

nikdar skupaj sejati v en lonec, na pr. na eno stran zelje, na drugo pa begonije.

Lonec z zelenjadnim semenom postavimo na okno zakurjene sobe, druge pa na kakšno klop blizu peči. — Tema nič ne škodi, dokler seme ne vzkali. Kadar pa vzkali, tedaj pa treba lonec predejati na okno, in paziti moramo, da se prst ne usuši, pa tudi premokra ne sme biti.

Kadar rastlinice narede tretji ali četrti list, takrat jih je čas presaditi v zabojček. V njem dobe rastline več prostora ter tudi narede več korenin, ki so jim potrebne za ugodno rast. Zaboji morajo imeti preluknjano dno in biti seveda veči nego lonci. Najboljše jih narediš toliko dolge in široke, da jim je prostora na oknu. Na dno naspi plast črepinj. Njih prst bodi močnejša in manj pomešana s peskom. S primernim klincem dvigni prav pozorno mlade rastlinice, odščipni jim nekoliko srčne korenine ter jih vtakni v luknjico, katero si naredil v zabojevo prst. (Glej podobo 2.).

To delo zvrši hitro in pazljivo, da rastlinice ne trpe kaj škode. Z ozirom na velikost in rast raslin presadi rastline gosteje ali redkeje. (Glej podobo 3.). Rastline zelenjadne in velikih cvetic naj bodo po 3 do 4 $^{c}/_{m}$ druga od druge. Manjše rastline sadi gosteje. Prav fine rastline moraš po saditvi o pričetku pokrivati s šipami. Zelo važno je sadike privaditi zraku in vetru, in sicer prav polagoma jih moraš privaditi. Od kraja odpiraj le po malo okno, potem vedno bolj in slednjič postavi zaboje kar na plano na primeren kraj. Tako utrjene rastline rasto potem brez ovire, ako jih v grede presadiš, in niso v nevarnosti, da jih solnce posmodi, kakor rado tiste, katere so nepravilno po sobah vzgojene.

Opravila pri čebelnjaku meseca aprila.

Ob začetku tega meseca se začno dostikrat prav topli spomladanski dnevi. Kdor želi zgodnjih rojev, ali kdor hoče pridobiti obilno medu iz vresja, iz borovničevja, iz cvetja češenj in druzega sadnega drevja, naj začne z umetnim krmljenjem. Da pa to ne bo zavrženo ali kakor si bodi zastonj, poznati je treba krajne in zračne okoliščine, ker vsakdo ve, kako škodljivi so čebelam spomladnji mrazovi ali celo sneg. Med, kateremu se pridene malo vode, prisili čebele k največjemu delovanju, in sicer nastavljajo v panji obilno zalege, zunaj pa se trudijo, da si nabero veliko medu. Gotovo se celo leto ne pogubi toliko čebel, kolikor ravno ta mesec, ker čebele komaj toplega vremena pričakujejo, toplota in mraz pa vedno drug za drugim hodita, tako, da zavoljo mrzlih vetrov toplota 18 ° na enkrat celo do 3 ° zgine; lahko si je torej misliti, koliko čebel okrči in zunaj ostane. Pač so sem ter tja kaki varni kotički in zavetne dolinice, pa vender po naših goratih krajih je previdnost povsod potrebna. Od 100 panjev, kateri so najhujšo zimo preživeli, pogine jih 8 % zavoljo vedne premene toplote in vremena drugo polovico sušca ali meseca aprila. Vseh panjev, kar jih vse leto pogine, spada na šest tednov sušca ali aprila blizu 30 %. S tem želimo naše čebelarje nagniti k previdnosti, da z umetnim krmljenjem ne bodo presilili in tako truda in meda izgubljali. Iz tega se pa tudi lahko razvidi, kako je ravno pri nas potrebno, da imamo panje s premičnim satovjem, ker le tako moramo panj vedno pregledovati in ceniti dobiček našega čebelarjenja. Pač moramo hvaležno spoznati, da so naši kraji mnogo bolj pripravni in za čebelarstvo ugodnejši, nego sto drugih, zlasti severnih dežel, pa treba je okoliščine poznati ter jih v svoj prid obračati. Ravno obilno močilo iz ozračja (dež, pršenje iz megle i. t. d.), nam cvetlice napaja in rast njih pospešuje, in kar je kmetovalcem zelo neprilično, celo škodljivo, nam čebelarjem prav dobro služi — gotovo boljša tolažba, nego vedno čez vreme in nebo se pritoževati ali godrnjati!

Povrnimo se h krmljenju z moko. Od srede meseca aprila do cvetja sadnega drevja je za to delo najboljši čas po takih krajih, koder je malo zelišč s cvetnim prahom. Pri nas na Kranjskem bo tega pač malokje mankalo, ker skoraj povsod se nahaja leska, vrba, jelša, trepetlika i. dr. Kjer bi pa vender tega ne bilo, naj izkušajo čebelarji čebelam pomagati z moko. Najnavadnejša je ržena moka, katera se v prazen sat natrese ter v panji blizu čebelnjaka postavi. Čebele jo kmalu najdejo, in če tudi cvetnega praha ne dobivajo, prav pridno domu nosijo. Najboljša moka za čebele bo najbrže kostanjeva; ali kostanj lupiti, sušiti in mleti, je dostikrat sitno delo, moko vedno dobro imeti pa je še večkrat negotovo.

Razne reči.

* **Zgodnji fižol** Ako hočeš imeti prav zgodnjega fižola za salato, a nimaš gorke grede, izberi na vrtu najgorkejši kraj, ki je navadno ob kaki južni steni. Na tem kraji naredi gredo in nanosi toliko zemlje, da dobi greda strmec, ki je obrnen proti jugu. Na to gredo vsadi fižola, in sicer v vsako luknjo po 5 do 6 fižolov. Ob enem prilivaj fižolu vsak dan z zelo toplo (zgreto) vodo. Pri oblačnem vremenu ne zalivaj. Kadar se je bati mraza, pokrivaj vsajene fižole ali pa nežne rastlinice s cvetličnimi lonci. Zemlja na tej gredi bodi lahka in rahla, ker fižol v težki zemlji zgnije, v prerodovitni pa naredi preveč listja, a malo stročja.

* **Mlada drevesa, katera so oglodali zajci, je najbolje tako le zdraviti:** Ako ni drevesna lubad še oglodana okrog in okrog, rešimo še vedno lahko taka drevesa, in to toliko laže, kolikor manjša je rana. Najboljša je pa za to navadna cepilna smola, katera je tudi mrzla tekoča. Cepilno smolo si lahko sam naredíš. Vzemi navadne čevljarske smole, katera bodi kolikor mogoče čista, razgrej jo na ognji, in kadar jo odstaviš od ognja, prilij je polagoma na vsak $^{k}/_{g}$ smole 10 dekagramov

špirita. Ta smola je tekoča, in s copičem lahko hitro in dobro vse rane zamažeš. Sploh je to mazilo najboljše za vsakovrstne rane. Ako smola sčasom otrdi, napraviš jo zopet tekočo, če ji doliješ špirita.

* **Gnojiti moramo sadnemu drevju** s suhim ali mokrim gnojom. Kedor hoče pospešiti rast lesu, naj gnoji konec marcija meseca in ob začetku aprila; cvetnim očesom na korist gnoji pa v avgustu in septembru. Gnojnico pomešaj pred porabo s polovico vode ter jo nekoliko od debla proč prilivaj drevesu; primešati smeš tudi nekoliko pepela.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 74. Imam kos razmelinjene senožeti, ki leži na ravnem, zemlja je pa ilovnata in tako pusta, da nobena reč ne raste na njej. Mislim jo prekopati, nekoliko s peščeno zemljo pomešati in pognojiti ter prvo leto saditi krompir, drugo leto pa oves in vmes sejati travno seme. Ali storim prav tako? (J. R. v Š.)

Odgovor: Prav naredite tako, ob enem pa Vas opozarjamo, da gnojite z gnojem, ki zemljo rahlja, na primer s slamnatim gnojem. Krompir pridno okopavajte in osipajte, ker se s tem zemlja dobro rahlja. Ne bode nič škodilo, ako ovsu zopet pognojite.

Vprašanje 75. Rad bi premenjal ječmenovo seme. Iz katerega kraja bi ga moral dobiti, da bi v naši težki in bolj osojni zemlji dobro uspeval? (J. R. v Š. na Goriškem.)

Odgovor: Ječmen sploh rad uspeva na težki, t. j. bolj ilovnati zemlji, da le ni premokra. Ne glejte torej toliko na zemljo, ampak na dobro vrsto. Priporočamo Vam na pr. izbrani hanaški ječmen (Hanna-Pedigree-Gerste), katerega prodaja 100 *k/g* za 12 gld. tovarna za sladkor v Kvasicah na Moravskem.

Vprašanje 76. Velike važnosti bi bilo mnogokrat, ako bi kmet natanko vedel, ali je krava breja ali ne. Ali je kako znamenje, po katerem je to zanesljivo spoznati? (A. R v Š. na Goriškem.)

Odgovor: Spoznati, če je krava breja ali ne, je v pričetku zelo težko. Za znamenje brejosti imajo, če se krava štiri tedne potem, ko je bila pri biku, nič več ne poja, a to znamenje ni vselej zanesljivo. Prav zanesljivo spoznati, če je krava breja, pa je šele od petega meseca. Ob tem času pa itako vsak količkaj izkušen kmet spozna kravo, če je breja. Morda ve kedo izmed čitateljev našega lista za kako sredstvo, kako spoznati brejost takoj ob pričetku.

Vprašanje 77. Ali je dobiti pri kmetijski družbi krompirja „Richterjev Imperator“ ali pa „Onejida“? Ako ne, kje se dobi? (M. F. v K.)

Odgovor: Kmetijska družba je pač sadila lansko leto za poskušnjo krompir „Imperator“, a ga bo vže letos opustila, ker je gniloben. Izmed mnogih vrst, katere je družba preskusila, obnesel se je odločno najbolje „onejidovec“. Tudi letos ima družba te vrste krompirja na prodaj, in sicer novo s Češkega došlo seme.

Vprašanje 78. Vže dvakrat sem povprašal pri C. Rambouseku v Zborovu, ali dobim zborovske menjalne rži, a brezuspešno. Ali dobim te rži kje drugje ali pa morda kake druge dobre jare rži? (F. Š. v S.)

Odgovor: Zborovske menjalne rži, kolikor je nam znano, ni drugod dobiti, nego pri Rambouseku. Kje bi bilo dobiti kako dobro semensko rž, nam tudi ni znano dasi smo pregledali naznanila v celi vrsti kmetijskih listov.

Vprašanje 79. Zakaj ne dado pri nas mladim žrebcem daril, dasi imamo lepo vzrejena. (J. R. v Br. na Gorenjskem.)

Odgovor: Zato ne, ker ministerska naredba tega ne pripušča. Premovanje konj je namreč urejeno z naredbo kmetijskega ministerstva z dne 8. decembra leta 1888., št. 17.092.

Vprašanje 80. Imam 10 ½ *m/* dolg in 7 ⅓ *m/* širok hlev, katerega mislim obokati, in sicer na tri železne traverze. Koljko močni bi morali biti te traverzi in kakšna je njih cena? (M. D. v J.)

Odgovor: Za toliko dolg in širok obok morajo biti traverze po 26 *c/m* visoke. Take traverze stoje okoli 62 gld., ter Vam jih priskrbi A. Druškovič v Ljubljani.

Vprašanje 81. Na vrtu, ki je poleg hiše in precej dobro ograjen, oglodal mi je zajec 182 požlahtnjencev. Kaj mi je narediti s poškodovanim drevjem, in ali je najemnik lova dolžan povrniti škodo? (Ž. pri Savi.)

Odgovor: Ako je drevo krog in okrog oglodano, ni nobene pomoči. Ako je pa drevo le na eni strani oglodano, izrežite in osnažite rano ter jo zamažite. Drevo bode sicer raslo, povemo Vam pa uže zdaj, da veselja ne boste imeli ž njim. Rajši odstranite vsa drevesa, razen onih, ki niso posebno poškodovana. Ako zahtevate povračila, naznanite to v teku 14 dni od časa, ko ste škodo zapazili, okrajnemu glavarstvu. Kedaj se ta škoda povrne, to je brati v odgovoru na vprašanje 6. in 59.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

217.

Ismaila. Zabave mej vožnjo po železnici.

„Kako dolgo bodemo tu stali?“ zavpil sem nad kondukterjem.

„Tri minute!“ Na to je segel v žep, pograbil enega Arabca in postavil pred se. Iz žepa je vzel kos modre barve, in narisal Arabcu na gole prsi možicelja. Vsi so

se smejali, ploskali z rokami, in koj je drug Arabec ponudil svoje prsi. Tudi njemu je narisal možicelja, potem tretjemu in četrtemu, in vsak pot je bilo dosta smeha, veselja in ploskanja. Tudi mi smo se zabavali s tem, ali trpelo je to celo ¼ ure. Začnem opominjati, da bode treba iti naprej. Kondukter se ozre na parostroj, in namigne z glavo slugi, ki je stal pri glavnem poslopju. Sluga pozvoni, a kondukter maže dalje Arabce. po prsih.

Kondukter je bil pomalal že vse arabske prsi, sluga je že trikrat odzvonil, a vlak se ne premakne Kondukter nam je mahoma izginil. Nastala je splošna zmešnjava. Potniki stopajo z vseh vozov, gledajo se, poprašujejo se in vrte z glavami. Tudi Arabci se čudijo vsemu temu. Slednjič je celo naš Angležž izstopil. Nobeden ni vedel, kaj je to.

Na parostroju ni žive duše, na kolodvoru ni nobenega uradnika videti. Preteklo je že 40 do 50 minut. Vse od kraja se jezi in kolne, samo naš Angležž miren zleze nazaj v voz in se položi po jednej strani, kakor je bil dolg in širok. Čedalje večji krik. Nakrat se zasliši vrišč v hiši. Nekoliko ljudij, mej njimi kondukter smejoč in hrumeč vodi strojnika, reditelja naše lokomotive. Strojnik se steza, mane si oči in zeva. Tudi on je pijan, zato pa je skočil v hišo in se vlegel nekam za vreče in bale ter zaspal. Mej splošnim hrupom ga vedejo k stroju. Zopet trikrat pozvoni, ali vlak še vedno stoji.

„Tri sto medvedov, ali pojdemo, ali ne?“ zarežal sem.

„Vsak čas! Čez tri minute. Ogenj je ugasnil.“

Čez pol ure smo se vender premaknili z mesta.

218.

Suez. Plavba po kanalu.

Pozno na večer smo se pripeljali v Suez. Šli smo v angleški hotel, ki stoji nekoliko v stran od kolodvora. To je obširna, lepa gostilnica, ima prostorne sobe, snažne postelje dobro zavarovane proti moskitom, mrzle in gorke kopeli, in prostorno obednico, v katerej belo oblečeni natakarji strežejo. Ti natakarji so zvečine Hindi, vitki in drobni ljudje, in če stopi k tebi, da ti poda mesa ali skledico čvrstega ledu, koj ti vdari v nos poseben, oster duh njegov. Premnogim hindostanskim potnikom na ljubo je vsa postrežba hindostanska. Ti strežniki so v gostilnici kakor država v državi, imajo svojega glavarja, kateri za vse opravlja, kar je treba opraviti; plačo njihovo prejema, in drugo temu tako, žive toraj po svojih domačih navadah, po predpisanem budhaismu.

Ko smo se založili z jedjo in pijačo, šli smo pogledat mesta. Dasi je mesto s plinom razsvetljeno, in je varnost sedaj že dosta večja kakor je bila s početka, vender ni svetovati tujcu, da bi sam se izprehajal po ulicah. Stanovnikom sueškim je naročeno, da bi ne hodili brez svetilnic z doma, a tujcu se naroča, da bi ne hodil brez orožja. Nočni obraz v Suezu je zelo pisan. V orijentalnem bazaru, v katerem diši po samej ambri, rožnem olju in raznih dišavah, sede Turki in Egipetci pozno v noč. Dalje se vrste kavane, gostilnice, v katerih godejo, prepevajo in plešejo mornarji z deklinami, katerih ima tu na tisoče vseh barv in vseh narodov. V tem pogledu je Suez na slabem glasu.

Pravo ležo o Suezu smo si napravili še le drugega dne. Koj ko se je zdanilo, odpeljali smo se z mesta na Rudeče morje. Suez ne stoji prav na splavnem morju, temveč dosta daleč je od njega postavljen. Ali dosta širok kanal posreduje prihod robe k mestnim skladiščem, in železnica drži po širokem nasipu k orjaškim dokom, in dovaža potnike, kateri hočejo koj stopiti na brodove bombajske, kalkutske, avstralijske itd. Suez stoji v zelo pustem in slabem kraju. Kanal drži mej dvema moloma zelo daleč v Rudeče morje, tako kakor pri Port Saidu v Sredozemno morje. Čudne misli hodijo potniku po glavi v tem kotu sveta, na meji severnih in južnih morij, mej Afriko in Azijo. Ko smo se vračali v mesto, srečali smo dolg vlak potnikov, ki so bili namenjeni v Indijo.

Kakošen je bil Suez, preden so začeli kanal kopati! Umazano arabsko gnjezdo. S Kahire je držala železnica do Sueza, ali pozneje so jo opustili, in to je jedini slučaj na svetu do sedaj. Zgradili so novo železnico ob kanalu. Z Ismaile drži železnica preko Zakazika v Kahiro. Dandanes je Suez ugledno mesto radi svoje leže mej dvema deloma sveta.

Ko je bil kanal dodelan, napravil je podkralj Ismail sijajno slovesnost, ki je stala do 20,000.000 frankov. Gostom je dal na razpolaganje 500 hiš za stanovavje. Pa tudi sploh je gledal podkralj, da sebe in svojo obitelj ovekoveči z imeni, katere je dal važnejšim napravam in stavbam. Ismaila ima njegovo ime, Port Said ima ime po sinu Saidu itd. Spomnili so se tudi angleškega častnika Waghorna in mu postavili spomenik v Suezu. Ta Waghorn je že pred Lessepsom snoval kanal, pa mu ni šlo, in umrl je 1850. l. v največjem pomanjkanju.

Eno k drugemu plavajo po štirje brodovi na dan po kanalu. Veliki brodovi pa se ne srečavajo v kanalu, temveč na postajah, ker po kanalu sme samo po jeden večji brod pluti od postaje do postaje. Koliko časa se prihrani, ako ladije plujejo po kanalu mesto ob nosu Dobre nade, to nam hočejo najbolje pojasniti številke.

Prihrani se mej	Hamburgom	in	Bombajem	29	dnij,
„ „ „	Amsterdamom	„	„	29	„
„ „ „	Londonom	„	„	29	„
„ „ „	Liverpoelem	„	„	29	„
„ „ „	Southamptonom	„	„	29	„
„ „ „	Bordeauxom	„	„	29	„
„ „ „	Marseillom	„	„	31	„
„ „ „	Genuo	„	„	32	„
„ „ „	Trstom	„	„	37	„
„ „ „	Brindizijem	„	„	38	„

Se ve da je treba plačati dosta visoko pristojbino, ali dobiček je vender le znaten.

Pogledimo sedaj, koliko brodov pohajasueški kanal. Od 31. decembra 1869. l. do 31. decembra 1875 l. je poslala

Angleška	4347	brodov,
Francoska	478	„
Avstro Ogrska	345	„
Holandeška	168	„
Italijanska	168	„
Španjolska	82	„
Turška	140	„
Nemška	118	„
Egipet	118	„
Ruska	48	„
Norveška	30	„
Danska	26	„
Švedska	22	„
Portugalska	24	„
Amerika	10	„
Belgija	9	„
Japonska	4	brodove,
Grška	7	brodov,
Birma	3	brodove,
Peruvanska	1	brod,
Zanzibar	1	„
Tunis	1	„
Soravak	1	„

Leta 1877. je plulo po kanalu 1651 brodov, leta 1878. pa samo 1593. Pozneje je število zopet poskočilo. Od 1. januvarija do 1. avgusta 1880. l. je plulo 1425 brodov.

O sueškem kanalu se je dosta pisalo, zlasti so rohneli proti njemu Angleži; najrajše bi ga bili v nič podelali. Ali ni se jim sponeslo. Prvi dve leti ni bilo dobička. Leta 1872 ga je bilo 2,071.279 frankov leta 1878. pa že 14,913.123 frankov.

Premoženje družbeno so cenili 1874. l. na 21,795 545 frankov.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Deželni odbor.

Jesenice, na neposrednje davke, *a* po davčnih občinah Jesenice in Hrušica in od h. št. 51 do vštete 66, v vasi Rovte davčne občine Planina 20 % za občinske, 20 % pa za šolske in farne potrebščine; *b* po davčni občini Planina, izimši h. št. 51 do 66 vasi Rovte, 20 % za občinske potrebščine.

Volčji Potok, 25 % na neposrednje davke za zgradbo šole v Radomljah in za stvarne šolske potrebščine.

Nevlje, 30 % na neposrednje davke za občinske in stvarne šolske potrebščine in za razširjavo šole.

Krtina, 25 % na neposrednje davke za občinske in šolske potrebščine in za poprave pri farovžu.

Šmarca, 23 % na neposrednje davke za občinske in šolske potrebščine.

Dob v Kamniškem okraji, 20 % na neposrednje davke za občinske, šolske in farne potrebščine.

Podrečje, 35 % na neposrednje davke za občinske, šolske in farne potrebščine in za prezidanje farovža v Dobu.

Lokvica, na neposrednje davke, in sicer po vsej občini, izimši vas Malo Lešče, 25 % za zgradbo šole v Metliki, 10 % pa za občinske in stvarne šolske potrebščine.

Podzemelj, na neposrednje davke, in sicer v vasi Cerkvišče 28 % za občinske potrebščine, 7 % za popravo farne cerkve in 8 % za zgradbo šole v Gribljah.

Kot, 23 % na neposrednje davke za zgradbo novega farovškega gospodarskega poslopja v Semiču.

Čeplje, 30 % na neposrednje davke za občinske in šolske potrebščine.

Adlešiči, na neposr dnje davke, *a* po davčni občini Adlešiči, izimši vas Dragoše, 22 % za popravo zvonika in 13 % za občinske in šolske potrebščine; *b* v vasi Dragoše davčne občine Adlešiči 10 % za občinske potrebščine, 12 % za stvarne šolske potrebščine v Gribljah; *c* po davčni občini Bojanci 20 % za zgradbo šole v Bojancih, 10 % za občinske potrebščine, 10 % za poplačanje dolga občini Adlešiči in 10 % za stvarne šolske potrebščine.

Narodno-gospodarske reči.

Trgovinska in obrtniška zbornica.

Trgovska in obrtniška zbornica Dunajska poslala je vsem zbornicam od nje skleneno resolucijo s prošnjo, da bi jo pri visokem c. kr. trgovinskem ministerstvu podpirale. Ker je zato velike važnosti jo priobčujemo. Slove tako le:

Glede na velike, v listu „Deutscher Reichsanzeiger“ priobčene zahteve, katere hoče nemška eksportna industrija, da se jej izpolnijo v tarifni pogodbi z avstrijsko-ogrsko državo, in zato, ker k ažejo Nemci malo dobre volje, da bi zadostno znižali carino na žito, les in živino in s tem ustregli želji države naše, predlagajo združeni odseki, prositi zbornično predsedstvo, naj ono blagovoli v nujni vlogi do njegove vzvišenosti gospoda trgovinskega ministra v imenu Dunajske trgovske in obrtniške zbornice izreči naslednje: Naša industrija želi, da se ustanovitijo carinskotarifne razmere po tarifni pogodbi z nemško državo; priznava tudi, da treba v ta namen kaj žrtvovati pri carini od industrijskih izdelkov, kolikor ne bi škodovalo dotičnim industrijam in obrtom. V tem oziru je visoko vlado posebno opozoriti na sedanji položaj, ki je nastal vsled preobile produkcije na Nemškem, potem vsled nekolikšne izgube ameriškega in vsled pretečega zaprtja francoskega trga ter vsled

tega, ker se je zmanjšala ažija zlatu. Zbornico nagiblje k temu ravnanju zavest, da so interesi domače industrije in interesi našega poljedelstva skupni; opravičene pa so žrtve, ki naj jih stori naša industrija, le v tem slučaji, ako se napravijo za avstrijsko industrijo ter za avstrijsko in ogrsko poljedelstvo pa gozdarstvo taki pogoji za izvoz, kateri bodo gotovo in znatno zboljšali gmotno stanje naših poljedelcev in gozdarjev in vsled tega njih kupilno zmožnost. Za nezadostno znižanje carine, ki bi je dovolila Nemčija za poljedelske in gozdarske pridelke in katero ne bi moglo izdatno premeniti razmer v korist avstrijsko-ogrske države, ni opravičeno nikakeršno količkaj znatno znižanje carine naše države. Avstrijsko-ogrske carine za predmete, ki so našteti v listu „Deutscher Reichsanzeiger“ z dne 3. marcija, ne morejo se nekatere prav nič znižati, nekatere pa le toliko, da ne bodo oškodovani dotični obrti; skrbeti pa je tudi, da bode laže v Nemčijo izvažati nekatere avstrijske obrtne izdelke. Ako bi ne bilo moči doseči teh ugodnosti, naj c. kr. vlada odkloni le navidezne, dejanski nič vredne agrarske koncesije nemške, pa se zaveže samo za obestranske carinske tarife.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Državni zbor. Ker sta pri zadnjih volitvah zopet izvoljena državna poslanca grof Vetter in stavbinski svetnik Hlavka poklicana v gosposko zbornico, treba bode dopolnilnih volitev za skupino moravskih in za volilni okraj Hrudimski čeških velikih posestnikov. — Kakor smo uže poročali, bode prva seja novoizvoljenega državnega zbora dne 9. t. m. Slovesno ga pa bode otvoril s prestolnim govorom Njega Veličanstvo cesar v soboto dne 11. t. m. dopoludne v ceremonijski dvorani v cesarskem dvorci.

— **Dne 6. t. m.** vsprejel je presvitli cesar v avdijenci predsednika c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani, gospoda Kočevarja.

— **Državnozborska volitev.** Včeraj so si izvolili volilci deželnega stolnega mesta Ljubljane in trgovska in obrtniška zbornica namesto pokojnega poslanca dr. Josipa Poklukarja za državnega poslanca gospoda Jos. Kušarja, viteza Fran Josipovega reda, člana trgovske in obrtniške zbornice in posestnika v Ljubljani. Volitev se je vršila mirno, in iz marsikaterih ust smo slišali: Bog daj, da bi kmalu izginil prepir in se v narodne kroge zopet vrnila sloga! Gospod Josip Kušar je dobil 403 glasove, in ker je bil le en list prazen in eden se glasil na gosp. župana Grassellija, je to najboljši dokaz, da ima izvoljeni državni poslanec zaupanje vseh narodnih strank.

— **Dne 7. t. m.** odpeljal se je dosedanji kaplan v Šmartnem pri Litiji, gospod Frančišek Šusteršič, doma na Glincah v Ljubljani, v Ameriko, kjer bode v nadškofiji Chicago med Slovenci svojo službo opravljal. Častitamo našim rojakom v Ameriki, da dobodo tako ljubeznjivega duhovnega pastirja!

— **Imenovani so:** Za okrajnega sodnika v Rogatci tamošnji pristav Adolf Meixner; za pristava: avskultanta Gvidon Visconti in Ivan Pirnat, prvi pri c. kr. okrajnem sodišči v Metliki, drugi v Loži; za načelnika pomožnih uradov pri c. kr. okrožnem sodišči v Novem Mestu Fran Klemenčič. Fran pl. Garzarolli, c. kr. sodni pristav v Metliki, premeščen je iz Metlike v Škofjo Loko. — Višji poštni oskrbnik v Ljubljani August Pressl je doslužil in na svojo prošnjo umirovljen. Na njegovo mesto je imenovan Matija Šorli, doslej poštni nadkontrolor v Trstu. Poštni kontrolor v Ljubljani Anton Premk imenovan je za poštnega nadkontrolorja v Ljubljani. Ravnatelj ljubljanske kaznilnice Janota imenovan je za višjega ravnatelja kaznilnice v Karthaus-u.

— **Vincencijeva družba** ima ta teden v četrtek, petek in soboto (9., 10. in 11. t. m.) pri sv. Florijanu duhovne vaje ob šestih zjutraj in ob sedmih zvečer, katere se bodo v nedeljo sklenile s skupnim sv. obhajilom, popoludne ob šestih pa s četrtletnim občnim shodom v Marijanišči. Povabljeni so udje in drugi prijatelji tega društva.

— **Okrajna bolniška blagajnica za mesto Ljubljano** bode imela dne 12. aprila t. l. ob 9. uri dopoludne v mestni dvorani svoj občni zbor.

— **Vabilo** na LXXXVIII. odborovo skupščino „Matice Slovenske“ v sredo dne 15. aprila 1891. l. ob 5. uri popoludne v društveni hiši na Kongresnem trgu št. 7. Dnevni red: 1.) Potrjenje zapisnika o LXXXVII. odborovi seji. 2.) Naznanila predsedništva. 3.) Poročilo književnega odseka. 4.) Razgovor o „Besedi“ in o nasvetovanem literarnem časopisu. 5.) Poročilo gospodarskega odseka. 6.) Poročilo tajnikovo. 7.) Posameznosti.

V Ljubljani dne 4. aprila 1891.

Predsednik: **Josip Marn.**

— **Slovensko gledališče.** Zadnjo nedeljo je bila predstava na korist prve igralke dramatičnega društva gospe Borštnik-Zvonarjeve in zdaj najstarejšega člana igralnega osobja g. Sršena. Občinstvo je navdušeno in obilo izražalo svoje priznanje, katero sta si ti vrli moči tudi v zadnji sezoni zaslužili. — Prihodnja predstava pa bode dne 12. t. m. na korist gosp. „Danila“ in njegove gospe, in ker sta oba zaslužna člana igralnega osobja našega dramatičnega društva, nadejati se je, da bode tudi njima p. n. občinstvo izreklo svoje priznanje.

— **Za drugi štajerski katoliški zhod** so se določili trije odseki: prvi za umetnost, drugi za politiko, šolo in časnikarstvo in tretji za socijalno vprašanje. Odsek za socijalno vprašanje se je sestavil, in sicer mu je načelnik baron Oer, poročevalca dr. Neubauer in Al. Stradner. Odseku za politiko, šolo in časnikarstvo je načelnik prelat Al. Karlon, namestnika grof d'Avernas in vitez Hartmann, zapisnikar K. Rauch, poročevalci pa M. Simettinger, prof. dr. Gutjahr in msgr. J. Zapletal.

— **Pesnik** gospod profesor Josip Stritar se je zopet oglasil z novimi pesnimi, ki bodo gotovo vsakemu Slovencu prav prijetno in srce blažeče berilo. Te pesmi se imenujejo „Drobiž“ in se dobivajo pri pesniku samem gospodu prof. Josipu Stritarji, Gersthof b. Wien. En zvezek stane 50 kr., 10 skupaj 4 gld.

— **Drugi mednarodni znanstveni katoliški kongres** otvoril se je dne 1. aprila t. l. v Parizu.

— **Hrvatsko stenografsko društvo** je začelo izdajati svoj list „Stenograf“. To društveno glasilo bode izhajalo v Zagrebu po enkrat na mesec. Društveni člani ga bodo dobivali brezplačno, dijaki plačajo za list 1 gld. na leto, drugi nečlani pa 2 gld. Posamezne številke stanejo 25 kr.

— **Kmetijski list.** Dr. Ernest Kramer, docent na tehniški veliki šoli v Gradci, začel je izdajati nov list „Oesterreichisches landwirtschaftliches Centralblatt.“ „Organ für wissenschaftlich-praktische Forschung auf dem Gesammtgebiete der Landwirtschaft“. („Avstrijski kmetijski osrednji list“. „Glasilo za znanstveno-praktično preiskavanje v vseh oddelkih kmetijstva“. List izhaja na vsaka dva meseca v zvezkih 4—5 pol velikih in velja na leto 5 gld. Naroča se v Gradci, Parkstrasse Nr. 11.

— **Umrl.** Dne 7. t. m. umrl je č. gosp. Fr. Arhar, duhovnik v p. v Repnjah pri Vodicah, rojen 1812. l. v Št. Vidu pri Ljubljani.

— **Razstava orijentalskih preprog.** Na Dunaji so od preteklega tedna v dvoranah c. kr. trgovinskega muzeja v borznem poslopji na ogled razstavljene orijentalske preproge, katerih je vseh vkupe 450. Veliko najkrasnejših je cesarskih, nekatere so izbrane iz domačih in tujih muzejev, potem iz zbirk domačih in stranskih amaterjev (ljudi, ki ljubijo take reči) ter iz bogatih zalog, katere so dali dotični trgovci na porabo prirediteljem razstave. Ta razstava je zelo poučna, ker kaže kakšne preproge izdelujejo vse v orijentu.

— **Avstrijsko-ogrsko podporno društvo v Parizu**, kateremu je namen pomagati avstrijsko-ogrskim, v Parizu bivajočim državljanom, ima uže 756.488 frankov imovine. Od leta 1889. do leta 1890. se je pomnožilo imetje za 120.397 frankov. Ker je denarno stanje tako ugodno, misli društveni odbor kupiti si svojo hišo.

— **Telefon med Parizom in Londonom.** Telefona med Parizom in Londonom se poslužujejo tudi uže časnikarji. Ta telefon oglaša veliko razločneje glasove, nego med Parizom in Brusljem napravljeni, vender niso besede v Parizu tako umevne kakor v Londonu.

— **Največo uro na svetu** ima mestna zbornica v Filadelfiji. Cifrišča premer znaša 10 metrov, minute kaže 4 metre dolgo, ure 2 ½ metra dolgo kazalo; zvon, ob kateri bije ure, tehta 25.000 kilogramov. Uro navija majhen parni stroj, ki ob enem pregiblje, cifrišče razsvetljujoči stroj.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Dr. Rieger je prišel v soboto popoludne na Dunaj. Deputacija Praškega mestnega sveta, sestoječa iz župana dr. Šolca, iz župnika Nyklesa in Vojte Náprstka, šla je takoj po njegovem prihodu k njemu ter mu izrekla sožaljenje v imenu mestnega sveta.

Na včerajšnjem shodu konservativnih poslancev pod predsedstvom grofa Hohenwarta izrekli so vsi poslanci željo, da bi se vse frakcije prejšnje desnice združile v eden velik klub, ki bode ohranil tudi sedanje prijateljsko razmerje s poljskim klubom.

V sedanjih razpravah o carinski pogodbi med avstrijsko-ogrsko državo in Nemčijo so se poravnala važna navskrižja. Sedaj so v razgovoru še nekatere manj imenitne zahteve naše države. Konec prihodnjega tedna bodo najbrže dovršene meritorske razprave.

Razpor v Trentinskem klubu je danes dognana stvar. Skupini italijanskih tirolskih liberalnih in konservativnih poslancev, kateri sta doslej skupno postopali v narodnostnih vprašanjih, stojita si danes nasproti. Konservativni poslanci so uže pristopili k Hohenwartovemu klubu, liberalni Italijani pa se nočejo nobenemu klubu pridružiti. List „Popolo Trentino“, katerega je izdajal duhovnik Bazzanella in ki je imel namen posredovati med tema skupinama, nehal je izhajati.

Bivši senatni predsednik najvišega sodnega dvora in državni poslanec dalmatinski baron Lapenna je umrl. — Grof Czernin je odložil državno poslanstvo.

Trst. — Dne 2. aprila je bila otvorjena v palači muzeja „Rivoltella“ mednarodna umetno-obrtna razstava, katero so priredili „prijatelji umetnosti“. Pri otvoritvi so bili navzoči namestnik vitez Rinaldini, župan dr. Pitteri, vojaški poveljnik generalni major baron Komers, predsednik c. kr. pomorske oblasti baron Alber, dvorni svetnik vitez Falke z Dunaja in mnogo povabljencev.

Češka. — Mladočehi bodo zahtevali v državnem zboru, da se pregleda ustava in dovoli občna volilna pravica.

Italija. — Italijanski listi se v obče ne menijo veliko za italijansko-ameriško prepirko. Le časopis „Tribuna“ se bolj zanimlje za njo ter piše, da zahteva Italije je opravičena in zmerna. Italija obžaluje, da mora iskati zadoščenja za tako stvar od države, s katero je vedno bila v najlepših razmerah. Ameriška osrednja oblast ne mara izpolniti izrečene zahteve, ker imajo zvezne države samosvoje sodstvo. To pa je le izgovor. Osrednja oblast mora gledati na to, da ljudstvo ne prezira samopašno zakonov, in ker ne more privoliti, da se vlada Lujzijanska pokori Italiji, mora za to sama rada ali nerada poskrbeti. — Po zadnjih poročilih je predsednik Harrison obljubil italijanskemu poslaniku, da se bode zgodilo, kolikor je le mogoče, da se ugodi zahtevam Italije.

Carigrad. — Turški zaptije so pretekli teden pridrli na povelje guvernerja Kosovskega Kemali paše v katoliško cerkev v Ueskübu in razdejali na dvoru stoječe zvonilo, katerega ni hotel odpraviti duhovnik. Cerkev je pod avstrijsko-ogrskim varstvom. Avstrijsko-ogrski poslanik baron Calice je izročil drugi dan po tem dogodku turški vladi pismo, v katerem je zahteval, da se reč najstrože preišče in kaznijo krivci, pa da se zopet postavi zvonilo. — Kakor poročajo, odstavil je uže sultan Kemali pašo in ustregel vsem zahtevam avstrijskega poslanika.

Belgija. — Sedaj pišejo tudi konservativni časniki za revizijo ustave, katera se jim vidi neogibno potrebna. Delavci groze z novim splošnim štrajkom, ako se ne dovoli občna volilna pravica.

Ruska. — Angleški list „Times“ je prijavil vest, da se bo pogodba iz leta 1886., vsled katere je bil imenovan bolgarski knez za generalnega gubernatorja vzhodne Rumelije za pet let, po preteku teh petih let t. j. 6. aprila t. l. s knezom Ferdinandom Koburškim ponovila. Ruski list „Novoje Vremja“ pa misli, da se to ne more zgoditi, prvič uže zato ne, ker se je ta pogodba pred petimi leti sklenila v sporazumu onih evropskih vlasti, katere so podpisale znani berolinski traktat in katere bi imele po preteku teh petih let razpravljati o definitivnem združenji teh dveh bolgarskih dežel, drugič pa tudi zato ne, ker ni sedanji bolgarski knez sploh pripoznan od vseh ravno omenjenih držav in ni torej de jure nikakor bolgarski knez, marveč usurpator. Ruski list pravi na dalje, da bi imela ponovitev te pogodbe osodne posledice.

Ta ruski list piše tudi, da bode Turčija to reč najbrže tako rešila, da ne bode smatrala l. 1886. sklenene pogodbe kot uže pet let trajajoče, ker je Battenberg komaj eno leto imel dotično pooblastilo, namreč do svojega odstopa.

Tako tolmačenje je sicer res „turško“, ali bi najbrže ne našlo nasprotnikov med diplomati, kateri baje pri sedanjih razmerah ne znajo za kak boljši nasvet.

Irska. — Prijatelji in nasprotniki Parnellovi bojujejo še vedno hud političen boj. Če beseda ne pomaga, pa pojo krepelca in pesti. Prav grdo so se sprijeli velikonočno nedeljo popoludne. Najprej sta se bili nasprotni stranki v Templeboy. Policija je morala z bajoneti ljudi razgnati. Pred vasjo Dromore je čakalo okoli 400 Parnellovcev svojih nasprotnikov s palicami in gorjačami. Tudi tukaj je policija imela veliko posla, da je napravila mir. Proti večeru so se zopet kamenali. Nekateri so bili prav hudo ranjeni.

Pri dopolnilni volitvi v North-Higo je Parnell propadel s 780 glasovi, ki jih je dobil nasprotni kandidat Collery. Moč Parnellova vedno bolj gine, večina volilcev ga je uže popustila, in lahko rečemo, da je vsaj za zdaj ugasnila njegova zvezda na Irskem.

Zahvala.

Častitim volilcem deželnega stolnega mesta Ljubljane, kateri so dne 7. aprila t. l. volili za poslanca v državni zbor gospoda Josipa Kušarja viteza Fran Josipovega reda in posestnika v Ljubljani, izreka najtoplejšo zahvalo

Narodni volilni odbor.

Razglas.

V smislu deželnega zakona s 17. dné junija 1870., štev. 21. dež. zak., o varstvu zemljiških pridelkov proti škodi gosenic, hroščev in drugih škodljivih mrčesov naročam vsem posestnikom, uživalcem in najemnikom zemljišč v ozemlji mestne občine ljubljanske, da jim je

do 15. aprila letos

svoje sadno in olepšalno drevje, grmovje, sečí, lesene vrtne plotove in hišne stene na vrtih, na polji in na travnikih očistiti zapredenih gosenic, mrčesnih jajec in zapredkov (ličin) in sežgati, ali kakor si bodi pokončati nabrana gosenčna gnezda in jajca.

Prav tako je gosenice, ako se spomladi pokažejo na drevji, grmovji in rastlinji, kakor tudi njih zapredke pokončati **kakor hitro mogoče**, a najdalje do **15. maja letos.**

Kedar se drevesa, ki so jih napadle gosenice, posekajo, ali kedar se veje, ki so se jih lotile gosenice, odrežejo, tedaj se taka drevesa oziroma take veje ne smejo pustiti v tem stanu ležati, ampak morajo se ali gosenice obrati od njih ali pa drevesa in veje prece sežgati.

Dalje morajo gori imenovane osebe hrošče, dokler letajo, od svojega sadnega in lepšalnega drevja, lepšalnih grmov in drevorednih dreves, potem od drevja ob gozdnih robeh v istih primerljajih, kjer je tega treba zaradi bližine, vsak dan, zlasti ob ranih urah otresati in pokončevati ali obračati kmetijstvu na korist.

Na polji se morajo črvi (podjedi, ogrci) pri oranji ali kopanji zemlje precej za plugom, motiko ali lopato pobirati in koj pokončati.

Če se bode kdo obotavljal, gori navedena opravila izvršiti do določenega časa, jih bode mestna občina dala izvršiti na njegove stroške, vrhu tega pa se mu bode naložila na korist občinske blagajnice globa od 1 do 10 gld., in če bi se to ponovilo, do 20 gld.; kdor bi ne mogel plačati globe, bode kaznovan z zaporom od 12 ur do 4 dni.

V Ljubljani dne 1. aprila 1891.

Župan: Grasselli l. r.

Odgovorni urednik Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.